

קודש וחול*

קודש וחול מרכיבים את מסגרת ההלכה היהודית, ובדומה לכך הם קובעים את ההבדלה בין קודש לחול בתוך הניסיון הקיומי שלנו. סיווג כפול כזה של ערכים וניסיונות אינו עניין יהודי דווקא. עולמות הקודש והחול - דת וחילוניות - הם בבחינת הבדלים תרבותיים בקרב כל העמים ובכל הזמנים.

אמנם הסיווג הזה אוניברסלי הוא, אולם לא פעם חלו אי-הבנות בקשר לדו-אנפיות זו. ההשקפה ההילכתית על מהות הקודש והחול נוגדת בתכלית את המקובל בדרך כלל בחוגי הליברליזם הדתי היהודי והלא-יהודי.

אצל כמה וכמה מבעלי הפרשנויות הדתיות בעולם נתפסת החילוניות—התיאולוגית וגם הניסויית - כמעין מצב של חוסר ביטחון, פחד, אי-שקט והסתייגות; היא נראית כמעין עלה נידף ברוח, משנה מקום ונישא ביעף מתוך חלל רחב ומקיף. אין החילוניות - לפי פרשנים אלה - מוצאת לעצמה מנוחה נכונה ומרגוע, או עוגן וחוף מיבטחים; היא בבחינת ילדו של גורל בלתי מוגדר.

לעומת זה, הדת היא, בהיפוכו של מצב הפקרות כזו, עניין של ביטחון ושריון. היא בבחינת מצודה של שלום ותקוה המוגנת היטב מפני תעתועי הטבע ותנודות החיים. במצב הזה יכול האדם למצוא לעצמו תכלית וכיוון, עוגן וחוף מיבטחים. האדם נעשה כעין ילדה של ההשגחה מליאת הרחמים.

השקפה זו עיצבה את ההיבטים הכלליים של כמה וכמה יצירות פרגמטיות בנושא עיקרו של המעשה הדתי. כל אלה רואים בדת מעין מקלט בטוח לאדם המזועזע מעוצמת הלחץ של כוחות הלוחצים מצד

* דברים שנאמרו בשנת תשי"ה, ביום האזכרה לאביו, הרב משה סולובייצ'יק זצ"ל. המסה הופיעה לראשונה בעתון "הצדק", ניו-יורק תשי"ה.

